

МІСЦЕ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ У СИСТЕМІ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВПЛИВУ

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, кожна третя жінка (35%) в світі протягом свого життя піддається фізичному або сексуальному насильству з боку інтимного партнера, або сексуальному насильству з боку іншої особи [1].

Щорічно 1,1 млн українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї. Щорічно в Україні 600 жінок гинуть від домашнього насильства. Лише 10% з 1 млн жінок, які зазнають насильства, наважуються говорити про вказаний факт [2].

За 2017 р. до територіальних підрозділів Національної поліції в Одеській області надійшло 3164 звернення щодо домашнього насильства. З них 2721 – від жінок, 44 – від дітей, та 399 – від чоловіків [3].

Проблема домашнього насильства та насильства щодо жінок є предметом обговорення у світі тривалий час, та як наслідок цих міжнародних обговорень 11 травня 2011 р. для підписання та ратифікації була відкрита Конвенція Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» (далі – Стамбульська конвенція). Конвенція визнає насильство щодо жінок однією з форм порушення прав людини та одним із видів дискримінації. Це означає, що якщо держави не реагують на подібну форму насильства відповідним чином, вони повинні за це відповідати. Стамбульська конвенція встановлює кримінальну відповідальність за такі правопорушення, наприклад, як примусовий шлюб, переслідування (сталкінг) жертви, примусовий аборт та стерилізація.

Україна 7 листопада 2011 р. підписала Стамбульську конвенцію, але не ратифікувала її. 6 грудня 2017 р. Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами». Даний закон набирає чинності з 11 січня 2019 р. (далі – Закон України від 06.12.2017 р.) [4].

Законом від 06.12.2017 р. імплементуються положення Стамбульської конвенції в національне кримінальне та кримінальне процесуальне законо-

давство України для боротьби з насильством щодо жінок та домашнім насильством. Даним законом вносяться зміни як у Загальну, так і в Особливу частину Кримінального кодексу України.

Загальна частина Кримінального кодексу України буде доповнена новим розділом XIII-1 «Обмежувальні заходи», які можуть бути застосовані на термін від 1-го до 3-х місяців, при необхідності можуть бути продовжені на визначений судом строк, але не більше 12 місяців щодо повнолітніх осіб, які вчинили домашнє насильство. Ст. 91-1 передбачено, що в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, на засудженого можуть бути покладені такі обов'язки: 1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства; 2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності; 3) заборона наближатися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин; 4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб; 5) направлення для проходження програми для кривдників або пробачіної програми [4].

Таким чином, обмежувальні заходи є примусовими кримінально-правовими заходами, що мають додатковий характер до кримінального покарання (крім позбавлення волі) і застосовуються судом у разі вчинення повнолітньою особою злочину, пов'язаного з домашнім насильством чи погрозою його застосування. Щодо їх місця у системи заходів кримінально-правового впливу, то законодавець на жаль його не визначив. Виходячи із загальної змісту ст. 91-1 КК України та місця її знаходження у структурі Загальної частини Кримінального кодексу України, вказані заходи мають додатковий характер, оскільки застосовуються поряд із кримінальним покаранням (крім позбавлення волі), можуть бути застосовані щодо певної категорії засуджених – особи, яка вчинила домашнє насильство, та мають на меті обмежити постраждалу від насильства особу від подальших насильницьких дій кривдника та попередити у подальшому будь-які прояви насильства щодо неї.

Література:

1. Насилие в отношении женщин [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>. – Название с экрана.

2. Щорічно в Україні від домашнього насильства гинуть 600 жінок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.net/society/2233769-ejegodno-v-ukraine-ot-domashnego-asiliya-pogibayut-600-jenschin-fografika.html>. – Назва з екрана.
3. В Одеській ОДА обговорили питання попередження та протидії домашнього насильства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odesa.legalaid.gov.ua/ua/holovna/v-odeskii-oda-obhovoryly-pytannia-poperedzhennia-ta-protydii-domashnoho-nasylstva>. – Назва з екрана.
4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами [Електронний ресурс]: Закон України № 2227-VIII від 06.12.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.